

(<https://www.kieliverkosto.fi/fi>)

Kohti monikielistä kielipolitiikkaa

Kielitieteen päivillä Jyväskylän yliopistossa järjestettiin toukokuussa 2024 paneelikeskustelu aiheesta "Kuinka pelata samalla kentällä? Kohti monikielisen Suomen kielipolitiikkaa". Teema on aina ajankohtainen, mutta 2020-luvun monikielisessä Suomessa se on tärkeämpi kuin koskaan. Yhteiskunnan kaikilla alueilla tarvitaan toimenpiteitä, jotta jokaisella Suomessa asuvalla ihmisellä olisi mahdollisuus käyttää ja opiskella monia kieliä. Artikkelissa käsitellään keskustelussa esille tulleita teemoja. Ydinsanomana on se, että kielten ja kieliryhmien vastakkainasettelu ei ole hyväksi yksilöille eikä yhteiskunnalle.

Julkaistu 4. syyskuuta 2024 | Kirjoittanut: Pirkko Nuolijärvi

Johdanto

Kielitieteen päivillä oli useita esitelmiä kielitilannetta koskevista tutkimuksista ja selvityksistä, ja ne pohjustivat hyvin paneelikeskustelua. Paneelin osallistajat olivat eri kielten tutkijoita ja kielipolitiikan aktiiveja, jotka ovat tutkineet kielenkäyttöä ja kielenäkemyksiä monilla menetelmillä erilaisten aineistojen valossa. Keskustelijoina olivat Oma kieli ry:n hallituksen puheenjohtaja Marja Alkio, erityisasiantuntija, vähemmistökieliasioiden vastuuhenkilö Lotta Jalava (Kotimaisten kielten keskus), vuorovaikutuslingvistiikan professori Salla Kurhila (Helsingin yliopisto), englannin kielen professori Mikko Laitinen (Itä-Suomen yliopisto), pohjoismaisten kielten professori Jan Lindström (Helsingin yliopisto), asiantuntijaviestinnän professori

Niina Lilja (Tampereen yliopisto), suomen kielen professori Tiina Onikki-Rantajääskö (Helsingin yliopisto) ja englantilaisen filologian yliopistonlehtori, dosentti Elizabeth Peterson (Helsingin yliopisto). Puheenjohtajana toimi professori emerita Pirkko Nuolijärvi.

Keskityn tässä yhteydessä keskustelun kolmeen ajankohtaiseen teemaan, jotka limittyvät toisiinsa: Miten kykenemme vahvistamaan sellaista Suomea, että täällä on kaikenkielisillä mahdollisuus elää pelotta, eli miten parannamme kielten asemaa ja eri kieliä käyttävien tilanteita? Miten vähennämme kielten ja kieliryhmien vastakkaisasettelua? Miten vähennämme kielten asettamista paremmuus- ja hyödyllisyysjärjestykseen? Keskustelun punaisena lankana oli se, miten monikielisessä Suomessa pelataan samalla kentällä, jossa jokaisella pelaajalla on tärkeä rooli.

Kuten tunnettua, Suomi on muuttunut viime vuosikymmeninä monin tavoin. Elinkeinorakenteen muutos ja kaupungistumisen vahvistuminen ovat jo useiden vuosikymmenten ajan muokanneet suomalaista yhteiskuntaa. Myös kielimaisemamme näyttää erilaiselta kuin 30–40 vuotta sitten, ja eri kielet kuuluvat kaikkien arkeen, oli ensikieli mikä tahansa (SVT 2022). Vaikka ihminen olisi yksikielinen, hän elää kuitenkin yhteiskunnassa, jossa monet kielet ovat läsnä mediassa, naapurustossa ja fyysisessä ympäristössä, kuten kylteissä, mainoksissa ja tuotepakkauksissa. Kielellinen diversiteetti ja kulttuurinen monimuotoisuus ovat lisääntyneet, mikä näkyy siinä, että Suomessa puhutaan lukuisia kieliä ja monet yksilöt ovat lapsesta lähtien monikielisiä. Siksi myös yhteiskunnan tulee ottaa huomioon, miten tätä moninaisuutta vahvistetaan ja miten monikielisyys otetaan huomioon eri elämänaloilla. Näistä asioista puhutaan ja kirjoitetaan paljon eikä kaikkien kielenkäyttäjien tilannetta silti oteta riittävästi huomioon. Eri kielten asemasta ja niiden rinnakkaisesta läsnäolosta ihmisten elämässä tulee kuitenkin keskustella jatkuvasti ja etsiä parannusta sinne, missä on parannettavaa. Kielet eivät ole kenenkään elämässä sivuasias eikä kieli ole mikään ylimääräinen lisuke, vaan se on kaikessa yhteiskunnan ja yksilön toiminnassa syvästi läsnä; ilman kieltä ei arjen vuorovaikutus eikä työn tekeminen onnistu. Kielten ja kieliryhmien elämä ei ole irrallaan muusta yhteiskunnasta, ja samalla kun puhutaan kielistä, puhutaan kulttuureista, yhteiskunnassa vallitsevasta asenneilmastosta ja rakenteista, jotka tuottavat eriarvoisuutta tai vahvistavat yhdenvertaisuutta. Kielipoliittinen keskustelu limittyy siten tiiviisti kaikkeen yhteiskunnalliseen keskusteluun ja eri elämänalojen toiminnan organisoimiseen.

Voivottelusta tutkitun tiedon käyttöön

Ongelmista valittaminen ei edistä monikielisen Suomen rakentamista. Sen sijaan realistinen ja analyttinen paneutuminen todellisiin tilanteisiin vahvistaa monikielisyyden tukemista. Paneelin tavoitteena olikin ehdottaa ratkaisuja, joilla voisimme jatkuvasti vahvistaa monikielistä Suomea.

On tärkeää koko ajan pyrkiä vaikuttamaan kielten aseman parantamiseen, tuottaa tietoa kielipoliittisen päätöksenteon tueksi ja analysoida kielten osuutta sekä yksilön että yhteiskunnan elämässä. Jotta kieliryhmien vastakkainasettelua, ennakkoluuloista suhtautumista ja toisenkielisten halveksuntaa voidaan vähentää, tarvitaan tietoa siitä, miten asiat todellisuudessa ovat, sekä analyttistä arviointia eri kontekstien ja toimintaympäristöjen tilanteesta. Tähän työhön tarvitaan työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä, korkeakouluja, tutkimuslaitoksia ja kansalaisjärjestöjä sekä erilaisia seurantajärjestelmiä, jotta päättäjillä ja kaikilla kansalaisilla on todellinen käsitys siitä, mikä on hyvin ja missä on korjattavaa.

Viime aikoina on tehty useita kielten asemaa ja kielikoulutusta koskevia selvityksiä ja raportteja, joissa on runsaasti konkreettisia ehdotuksia (ks. esim. Laitinen ym. 2023; Saarikivi & Koskinen 2023; Kotus 2023; Onikki-Rantajääskö 2024). Ehdotusten ei kuitenkaan pidä jäädä paperille, vaan olennaista on niiden aktiivinen toimeenpano. Tarvitaan poliittista tahtoa ja kansallista keskustelua siitä, mihin suuntaan esimerkiksi kielikoulutusta on kehitettävä, sillä selvityksiä on, mutta ei juuri seurantaa siitä, miten asioita on edistetty, jos mitenkään.

Toimeenpano vaatii tekoja esimerkiksi lainsäätäjiltä sekä koulutuksen suunnittelijoilta ja järjestäjiltä. Tarvitaan myös yhä enemmän tutkimusta, joka analysoi tilanteita kaikkien Suomessa asuvien ihmisten näkökulmista ja samalla tuo esiin, mitä yhteistä meillä kaikilla on kielellisesti ja kulttuurisesti ja miten voimme parhaiten ymmärtää toista kieltä puhuvan ja toista kulttuuria edustavan ihmisen tilannetta. Tätä yhteyden luomista tarvittaisiin myös silloin, kun on kyse samaa kieltä puhuvista, joilla on erilaisia arvoja.

Kielitietoisen ja kieliystävällisen yhteiskunnan rakentaminen tukee monikielisyyttä, ja toisaalta jokainen yksilö voi omilla valinnoillaan työpaikoilla ja muussa elämässä vaikuttaa siihen, ettei eri kieliä ja erikielisiä nähdä uhkana. Kielteiset asenteet eivät muutu mahtikäskyillä, vaan siten, että julkinen valta, erilaiset työpaikat ja jokainen suomalainen yksilö ottavat asiakseen vaikuttaa kieli-ilmaston

parantamiseen. Esimerkiksi työpaikoilla kieltä oppivien osallisuutta yhteisöön voidaan tukea monin tavoin (ks. esim. Lilja ym. 2022). Monissa yhteyksissä on myös todettu, että ennakkoluuloiset kannanotot ovat äänekkäimpiä, vaikka valtaosa ihmisistä suhtautuu monikieliseen ympäristöön luonnollisena asiana, mikä auttaa etsimään ratkaisuja erilaisiin tilanteisiin.

Lait, suositukset ja käytäntö

Lainsäädäntöä tarvitaan luomaan perustaa kielellisten oikeuksien toteutumiselle. Suomen vähemmistökielet tarvitsevat kielilainsäädännön suomaan turvaa, vaikka perustuslaki takaakin kaikille kieliryhmille oikeuden käyttää ja kehittää omaa kieltään. Karjalan kielen ja romanikielen turvaksi kaivataan kielilakeja, joita on ehdotettu monissa yhteyksissä (ks. esim. Sarhimaa 2017; Nuolijärvi 2022; Opetushallitus 2022), ja ns. uusien vähemmistökielten asemaa, opetusta ja käyttöä tulee vahvistaa eri elämänaloilla.

Lait, ohjelmat ja suositukset eivät kuitenkaan yksinään paranna kielten asemaa, vaan ratkaisevaa on se, miten mahdollisuus käyttää ja oppia omaa kieltä toteutuvat käytännössä. Tarvitaan enemmän oman kielen opetusta – kaksi tuntia viikossa peruskoulussa ei riitä – ja mahdollisuuksien mukaan joidenkin aineiden opetusta omalla kielellä, oppimateriaaleja ja oman kielen merkitystä korostavaa tukea neuvoloissa, päiväkodeissa ja kouluissa. Kouluilla ja kunnilla on opetuksen järjestämisessä ratkaiseva rooli. Tarvitaan myös monikielisen koulun arkea koskevaa tutkimusta, jota nykyisin onkin yhä enemmän (ks. esim. Lehtonen 2021; Piippo ym. 2021).

Englannin asema ja kielivarannon monipuolistaminen

Vilkasta keskustelua on pitkään käyty englannin asemasta ja käyttöaloista, ja myös Kielitieteen päivien paneelissa keskusteltiin englannin roolista suomalaisessa yhteiskunnassa. Koska englannin käyttö on lisääntynyt erityisesti yrityksissä, ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa (ks. esim. Laitinen ym. 2023, Saarikivi & Koskinen 2023), on tunnettu huolta suomen ja ruotsin asemasta näissä ympäristöissä, ehkä myös koko suomalaisessa kielimaisemassa. Samalla on vuosien varrella kuultu ehdotuksia siitä, että englannin kielen tulisi saada Suomessa virallinen asema (tuorein ehdotus ks. Kari 2024). Vaikka ehdotusten perusteluna on usein se, että ulkomaisen työvoiman olisi helpompi asettua Suomeen, unohtuu se, ettei Englanti ole kaikkien

maahanmuuttajien ensikieli tai mikään heidän oppimistaan kielistä. Näistä ehdotuksista puuttuu edes alustavat arviot seurausten laajuudesta tai todellisista kansantaloudellisista kustannuksista. Englanti on hyvä lisä suomalaiseen kielimaailmaan jo nyt ja toimii pääasiallisena kansainvälisen yhteistyön kielenä laajasti. Virallistamishdotukset ovat kuitenkin jääneet yksittäisiksi puheenvuoroiksi, ja myös paneelissa todettiin, ettei pelkästään englannin kielen asemaa muuttamalla vältetä vastakkainasettelua suomen ja englannin välillä eikä edistetä monikielisen yhteiskunnan arjen käytäntöjä.

Englannin kieli sinään ei ole uhka suomen ja ruotsin kielille, vaan uhka piilee siinä, jos suomea ja ruotsia lakataan käyttämästä englannin rinnalla. Ei ole englannin vika, jos me täällä toimimme lyhytnäköisesti! Siksi korkeimmassa opetuksessa ja tutkimuksessa sekä yrityksissä on syytä vahvistaa rinnakkaiskielisyttä, kuten moniaalla onkin jo nyt laita. Tämä edellyttää neuvotteluja siitä, miten missäkin yhteydessä eri kieliä on mahdollista käyttää. Erityisesti muualta tuleville opiskelijoille olisi tarjottava monikielisiä tutkintoja, joissa osa kursseista on suomeksi tai ruotsiksi. Myös jatko-opinnoissa ja tenure-vaiheessa suomen opiskelua tulisi tukea, jotta muualta tulevat tutkijat pääsisivät paremmin integroitumaan suomalaiseen työelämään ja yhteiskuntaan. Tärkeää on myös tuoda esille se, että suomea voi puhua monella tavalla ja tulla ymmärretyksi; suomen kielessä on aina ollut runsaasti alueellista, sosiaalista ja funktionaalista variaatiota, johon suomea oppivat tuovat oman tervetulleensa lisänsä (ks. esim. Lappalainen & Nuolijärvi 2023). Kielen vaihtelu ja muutos pitävät kielen elävänä.

Kansainvälisessä yhteydenpidossa ja eri kulttuurien tuntemuksen vahvistamiseksi tarvitaan monipuolista kielitaitoa. Suomen koululaitoksen kipeä kohta on se, että oppilaiden kielivaranto on yksipuolistunut, mikä näkyy sitten yliopistoissa ja työelämässä. Siksi peruskoulusta lähtien tulee luoda edellytyksiä muidenkin kielten kuin englannin opiskelulle. Jotta tässä onnistutaan, on tehtävä määrätietoista työtä koulun kielenopetuksen monipuolistamiseksi niin, että muiden kielten opetus aloitetaan aikaisemmin ja englantia tulee ohjelmaan vasta myöhemmin (Pyykkö 2017). Tässä on koulujen rehtoreilla ja kuntien päättäjillä suuri vastuu. Vanhemmat ja oppilaat voivat valita muita kieliä vain, jos niitä tarjotaan valittavaksi. Perheet tarvitsevat kuitenkin ajantasaista tietoa kielivalinnoista, kielenoppimisesta ja monikielisydestä, sillä monet varmasti automaattisesti ajattelevat, että englantia on tärkein ja se ainakin on

opittava hyvin. Kieliä ei tule asettaa paremmuus- eikä hyödyllisyysjärjestykseen, koska jokainen kieli avaa käyttäjälleen uusia maailmoja ja ohjaa näkemään kielellisten ja kulttuuristen raja-aitojen yli. Kieliä opittaessa opitaan myös kulttuurista tietoa.

Monikielinen yhteiskunta ja suomen kielen oppiminen

Suomessa asuu 2020-luvun alussa puoli miljoonaa ihmistä, joiden ensikieli on muu kuin suomi, ruotsi tai jokin saamen kielistä (SVT 2022). Koska väestörekisteriin voi edelleenkin merkitä vain yhden kielen, emme tiedä, miten moni on jo lapsesta lähtien monikielinen. Tarvitsemme siten tutkittua tietoa siitä, miten ihmiset käyttävät arjessa kaikkia kieliään ja millaiset mahdollisuudet heillä on ylläpitää monikielistä elämäänsä. Monikielisyydessä on valtava voimavara, jota suomalainen yhteiskunta ei juuri ole ottanut huomioon.

Suomeen muuttaneet erikieliset ihmiset oppivat suomea monissa tilanteissa, lapset ja nuoret koulussa ja koulun ulkopuolella, aikuiset suomen kielen kursseilla ja työelämässä. Kieltä opitaan myös eri kanavia pitkin, ja internet tarjoaa hyviä mahdollisuuksia niin työelämässä oleville kuin muillekin kielenoppijoille (ks. esim. Kielibuusti). Kielenoppijoiden mahdollisuudet käyttää suomea ovat sidoksissa myös siihen, miten suomenkieliset kommunikoivat heidän kanssaan arjen tilanteissa. Tunnettu asia on, että suomenkielinen vaihtaa Englantiin heti, kun kuvittelee, että sillä tavoin parantaa kommunikaatiota kieltä opettelevan kanssa. Kielitietoisuuteen kuuluu kuitenkin myös se, että tuetaan suomen kielen oppimista kaikin tavoin, ei vähiten puhumalla suomea sitä oppivien kanssa. Tätä tulee korostaa kaikkialla, ja tässä meillä kaikilla on vastuu. Osallisuudesta suomen kieleen onkin nykyisin tekeillä tutkimusta (ks. esim. Soveltavan kielitieteen yhdistys: AFinLan vuosikirja 2023 (<https://journal.fi/afinlavk/issue/view/10553>)), ja sitä todella tarvitaan.

Lopuksi

Paneelissa nostettiin esille kielentutkijoille ja muille kielten parissa työskenteleville tuttuja, paljon keskusteltuja kysymyksiä. Tässä yhteydessä korostettiin monikielisyyttä, koska se oli paneelin teema, mutta keskustelussa tuli esille myös se, että suomenkielisten oikeus oman kielen käyttöön tulee taata esimerkiksi opiskelussa ja tutkimuksessa samoin kuin mahdollisuus oppia muita kieliä nykyistä enemmän. Sitä paitsi kaikenlainen tuki suomen käyttämiseksi suomea

toisena tai vieraana kielenä oppivien kanssa vahvistaa suomenkielistenkin asemaa samalla, kun erikieliset yksilöt saavat mahdollisuuden oppia ja käyttää suomea ja tulla siten myös suomenkielisen yhteisön osaksi.

Kuten alussa totesin, kielten asemaa ja kielenkäytön kysymyksiä on syytä nostaa esille jatkuvasti, jotta yhteiskunnan kaikilla alueilla ollaan tietoisia kielen merkityksestä kaikessa toiminnassa. On tarkkailtava yhteiskunnassa tehtäviä päätöksiä ja omaa kielellistä käyttäytymistä, otettava kantaa ja tehtävä tutkimusta, jotta saadaan todellisuudesta mahdollisimman monipuolinen käsitys ja voidaan vaikuttaa siihen. Paneelin lopussa esitettiin leikkimielinen, mutta myös puolittain vakava ehdotus, että tarvitaan kielentutkijoiden nyrkki, verkosto, joka muodostaa nopean toiminnan joukot; aina kun jossain on ongelmia ja heikennyksiä, reagoidaan nopeasti ja yritetään omaan asiantuntemukseen perustuen saada parannuksia aikaan niillä keinoin, joita meillä on hallussamme: kirjoittamalla, puhumalla, vaikuttamalla päättäjiin ja kaikkiin kansalaisiin.

Pirkko Nuolijärvi on sosiolingvisti, professori emerita, joka toimi vuosina 1998–2016 Kotimaisten kielten keskuksen johtajana. Hän on useina vuosikymmeninä kirjoittanut kielten asemasta ja kielipoliittisista kysymyksistä, osallistunut näitä teemoja koskeviin elimiin ja keskusteluihin Euroopassa, Pohjoismaissa ja Suomessa sekä toiminut kielipoliittisissa ohjaus- ja seurantaryhmissä.

Lähteitä

Kari, O. (2024). Englannista virallinen kieli Suomessa, Ilmarisen toimitusjohtaja ehdottaa MTV:llä. *Iltalehti* 30.3.2024. <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/3a88f8f3-0618-4254-823a-e7441b8800a7> (<https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/3a88f8f3-0618-4254-823a-e7441b8800a7>).

Kielibuusti. Portti suomen ja ruotsin oppimiseen. Kaikille avoin, maksuton tieto- ja materiaalipankki. <https://www.kielibuusti.fi/fi> (<https://www.kielibuusti.fi/fi>).

Kotus 2023. Karjalan kielelle asiantuntijaryhmä. https://www.kotus.fi/kielitieto/kielipolitiikka/ajankohtaista_kielipolitiikka_sta/karjalan_kielelle_asiantuntijatyoryhma.39939.news

(https://www.kotus.fi/kielitieto/kielipolitiikka/ajankohtaista_kielipolitiikka/ajankohtaista_kielipolitiikka/karjalan_kielelle_asiantuntijatyoryhma.39939.news)

Laitinen, M., Leppänen, S., Rautionaho, P. & Backman, S. (2023). Englanti Suomen kansalliskielten rinnalla: Kohti joustavaa monikielisyyttä.

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2023:59.

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-055-4> (<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-055-4>) [viitattu 15.12.2023].

Lappalainen, H. & Nuolijärvi, P. (2023). Monikulttuuristen suomenpuhujien variaation tutkimusta kielielämäkertahaastattelujen valossa. *Virittäjä* 127, 476–507.

Lehtonen, H. (2021). Kielitaitojen kirjo käyttöön, limittäiskieleilyä luokkaan. Teoksessa Ahlholm, M., Piippo I. & Portaankorva-Koivisto, P. (toim.), *Koulun monet kielet. Plurilingualism in the school*. AFinLA-e. Soveltavan kielitieteen tutkimuksia 2021 n:o 13, 70–90.

Lilja, N., Eilola, L., Jokipohja, A-K. & Tapaninen, T. (toim.) (2022). *Aikuiset maahanmuuttajat arjen vuorovaikutustilanteissa – Suomen kielen oppimisen mahdollisuudet ja mahdottomuudet*. Tampere: Vastapaino.

Nuolijärvi, P. (2022). Suomen kielilainsäädäntö ja kielellisten oikeuksien saamisen vaikeus. Teoksessa Grünthal, R. Linna, E-K., Nuolijärvi, P. & Riionheimo, H. (toim.), *Šulkkuni sanaine. Kirjoituksia karjalasta ja vähemmistökielistä*. Helsinki: Karjalan Sivistysseura, 31–44.

Onikki-Rantajääskö, Tiina 2024: Suomi osallisuuden kielenä: Selvitys suomen kielen tilasta Suomessa 2020-luvun puolimaissa.

Oikeusministeriön julkaisuja. Selvityksiä ja ohjeita 2024: 20. Helsinki: Oikeusministeriö. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-141-0> (<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-141-0>)

Opetushallitus 2022: Suomen uhanalaisen romanikielen elvytysohjelma turvaa romanikielen siirtymistä sukupolvelta toiselle. Opetushallituksen tiedote 30.11.2022. <https://www.oph.fi/fi/uutiset/2022/suomen-uhanalaisen-romanikielen-elvytysohjelma-turvaa-romanikielen-siirtymista> (<https://www.oph.fi/fi/uutiset/2022/suomen-uhanalaisen-romanikielen-elvytysohjelma-turvaa-romanikielen-siirtymista>)

Piippo, I., Ahlholm, M. & Portaankorva-Koivisto, P. (2021). Koulun monet kielet: lähtökohtia, kehityskulkuja ja tulevaisuuden näkymiä. Teoksessa Ahlholm, M., Piippo, I. & Portaankorva-Koivisto, P. (toim.), *Koulun monet kielet. Plurilingualism in the school*. AFinLA-e. Soveltavan kielitieteen tutkimuksia 2021 n:o 13, 4–20.

Pyykkö, R. (2017). *Monikielisyys vahvuudeksi. Selvitys Suomen kielivarannon tilasta ja tasosta*. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:51. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/160374>
(<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/160374>)

Saarikivi, J. & Koskinen, J. (2023). *Monikielistä sivistystä vai englanninkielisiä ratkaisuja? Selvitys yliopistojen kielivalinnoista*. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2023:24.
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165060/OKM_2023_24.pdf
(https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/165060/OKM_2023_24.pdf)

Sarhimaa, A. (2017). *Vaietut ja vaiennetut. Karjalankieliset karjalaiset Suomessa*. Tietolipas 256. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Suomen soveltavan kielitieteen yhdistys 2023: AFinLan vuosikirja 2023. Suomen soveltavan kielitieteen yhdistyksen julkaisuja 80. Jyväskylä: Suomen soveltavan kielitieteen yhdistys
AFinLa. <https://journal.fi/afinlavk/issue/view/10553>
(<https://journal.fi/afinlavk/issue/view/10553>)

Suomen virallinen tilasto (SVT)
2022: Väestörakenne [verkkojulkaisu].vISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus. <https://stat.fi/tilasto/vaerak>
(<https://stat.fi/tilasto/vaerak>) [viitattu: 31.7.2024].

Valtioneuvosto 2022: Oikeusministeriö nimitti suomen kielen selvityshenkilön. Oikeusministeriön tiedote 9.11.2022.
<https://valtioneuvosto.fi/-/1410853/oikeusministerio-nimitti-suomen-kielen-selvityshenkilon>
(<https://valtioneuvosto.fi/-/1410853/oikeusministerio-nimitti-suomen-kielen-selvityshenkilon>).

Artikkeliin viittaaminen

Nuolijärvi, P. (2024). Kohti monikielistä kielipolitiikkaa. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 15(4). Saatavilla: <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-syyskuu-2024/kohti-monikielista-kielipolitiikkaa>
(<https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-syyskuu-2024/kohti-monikielista-kielipolitiikkaa>)